

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΟΡΙΣΜΟΣ

Σε πολλές γλώσσες παρατηρείται το φαινόμενο στο οποίο μία διαδοχή στοιχείων, που έχει ήδη εκφωνηθεί, παραλείπεται εκεί όπου σε άλλη περίπτωση θα έπρεπε να επαναληφθεί λέξη προς λέξη. Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται *έλλειψη* (ellipsis).

Η έλλειψη αποτελείται από πολλά είδη. Εδώ παρουσιάζονται τα είδη αυτά ακολουθούμενο το καθένα από ένα παράδειγμα στα Αγγλικά (Carnie, 2013, Culicover & Jackendoff, 2005):

- Έλλειψη Γυμνού Ορίσματος (Bare Argument Ellipsis):
-What did Pat buy?
- A motorcycle.
- Εκκένωση (Sluicing): Bill's leaving, but I don't know why.
- Sluice-stranding: Bill's coming, but I don't know who with.
- Gapping: Sam plays the saxophone and Susan the guitar.
- Not... let alone: Sam doesn't play the saxophone, let alone/ not to mention/ never mind the guitar.
- Έλλειψη ΡΦ (VP-ellipsis): Who wants to come along? I do!
- Do X anaphora: John gave \$5000, but I could never do that.
- Pseudogapping: If you don't believe me, you will the weatherman.
- Antecedent Contained Ellipsis (ACD): Brandon read every book that Megan did.
- Απαλοιφή συγκριτικού (Comparative deletion): I've read more books than you.
- Stripping: My mum is coming tomorrow, not Friday.
- Έλλειψη ΟΦ (N-ellipsis): I only brought one book, but I see you have two.
- One anaphora: Leslie read a long book about Lincoln, and Steve read a short one about Stalin.

2. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Η έλλειψη έχει μελετηθεί αρχικά από τον Ross (1967, 1969) αποτελώντας έπειτα αντικείμενο έρευνας ιδιαίτερα από γενετικής σκοπιάς. Το ερώτημα που τίθενται από τους συντακτικούς είναι εάν όντως η διαδοχή στοιχείων που δεν

εκφωνείται, παραλείπεται ή εάν η παραλειφθείσα δομή αποτελείται από κενές κατηγορίες εντέλει. Υπάρχουν, επομένως, δύο βασικές ερμηνείες της φύσης της διαδοχής στοιχείων που παρουσιάζονται στον Carnie (2013).

Η πρώτη ερμηνεία, που έχει δοθεί, ονομάζεται Υπόθεση Απαλοιφής Φωνολογικής Δομής (PF-deletion hypothesis). Σύμφωνα με αυτήν, η διαδοχή στοιχείων υπάρχει αρχικά μέσα στη ΡΦ και παραλείπεται τελικά. Η απαλοιφή αυτή συμβαίνει μεταξύ της Εκφοράς (Spell out) και της Φωνολογικής Δομής, ΦΔ (Phonological Form, PF), ούτως ώστε να επηρεάζεται η προφορά της πρότασης, αλλά όχι και η ερμηνεία της. Η δομή, επομένως, είναι παρούσα στη Λογική Δομή, ΛΔ (Logical Form, LF) για να μπορέσει να λάβει ερμηνεία, αλλά δεν είναι παρούσα στη ΦΔ.

Η δεύτερη ερμηνεία, που προτείνεται, ονομάζεται Υπόθεση Αντιγραφής Λογικής Δομής (LF-copying hypothesis). Εδώ τα μέρη της δομής που παραλείπονται είναι κενές κατηγορίες, που συναναφέρονται με το σημείο αναφοράς τους (antecedent). Στην Επιφανειακή Δομή, ΕΔ και στη ΦΔ υπάρχουν κάποια μηδενικά στοιχεία που δεν προφέρονται, αλλά στη ΛΔ το σημείο αναφοράς αντιγράφεται κι έτσι η δομή λαμβάνει ερμηνεία.

Υπάρχει μία ακόμη ερμηνεία, των Culicover & Jackendoff (2005), η οποία ξεφεύγει από την αμιγώς συντακτική προσέγγιση. Οι ίδιοι αφορμώνται από την ερμηνεία της Έλλειψης Γυμνού Ορίσματος και την επεκτείνουν και σε άλλα είδη, όπως την Εκκένωση. Καταλήγουν πως δεν πρέπει να θεωρείται ότι υπάρχει μια καθαρά συντακτική δομή στην έλλειψη και πως θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη πραγματολογικές και περικειμενικές παράμετροι, καθώς και εξωγλωσσικά στοιχεία. Επίσης, υποστηρίζουν πως η λεξική καταχώρηση εξαρτάται και από παράγοντες όπως η μνήμη ή η αντίληψη.

Έχουν πραγματοποιηθεί και άλλες έρευνες που τάσσονται με την «εναλλακτική» ερμηνεία των Culicover & Jackendoff. Σε αυτές τις έρευνες υποστηρίζεται πως δε θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνο συντακτικές ή σημασιολογικές παράμετροι, γιατί με αυτόν τον τρόπο δε θα μπορούσε να δοθεί μία επαρκής εξήγηση για το φαινόμενο της έλλειψης (ενδεικτικά Ginzburg & Cooper, 2004 και Kehler, 2000). Το φαινόμενο, επομένως, θα πρέπει να μελετηθεί και από την πραγματολογική και την κειμενική του πλευρά.

3. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στα Ελληνικά υπάρχουν έρευνες σε σχέση με την έλλειψη από γενετικής πλευράς για ορισμένα είδη της. Η Εκκένωση έχει μελετηθεί από τους Merchant (2000) και Vlachos (2011, 2012). Η Απαλοιφή Συγκριτικού έχει διερευνηθεί από τον Merchant (2009). Ο Merchant έχει, επίσης, αναλύσει και ένα ακόμα είδος έλλειψης στα Ελληνικά, την Έλλειψη Ρηματικής Εγκατάλειψης (Verb-stranding ellipsis; Merchant, 2018). Τέλος, με την ΟΦ-Έλλειψη έχει ασχοληθεί ο Ntelitheos (2003).

Ο πρώτος στόχος της διατριβής αφορά τη διερεύνηση των ειδών έλλειψης που συναντώνται στα Ελληνικά και την ανάλυση όσων ενδεχομένως να μην έχουν ερευνηθεί ακόμη. Επίσης, θα μελετηθεί το φαινόμενο σε σχέση με ορισμένες άλλες παραμέτρους, όπως την άρνηση. Η άρνηση στην έλλειψη παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς δεν επιλέγονται οι αρνήσεις *δεν* και *μην*, οι οποίες χρησιμοποιούνται σε προτάσεις με τις λειτουργικές κατηγορίες τού ρήματος, αλλά η άρνηση *όχι*, η οποία χρησιμοποιείται σε ελλειπτικές προτάσεις. Η επιλογή αυτή μπορεί να φωτίσει ακόμη περισσότερο το ζήτημα της φύσης των στοιχείων που παραλείπονται.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, υπάρχει πλέον η ανάγκη επέκτασης του φαινομένου πέραν της συντακτικής σκοπιάς. Θα πρέπει να γίνει μία πιο σφαιρική προσέγγισή του από διαφορετικές προοπτικές. Για αυτό ο επόμενος στόχος της διατριβής θα είναι μία προσπάθεια περαιτέρω διερεύνησης της έλλειψης στα Ελληνικά από γνωσιακής προσέγγισης. Αν και είναι γεγονός πως η γενετική και η γνωσιακή προσέγγιση έχουν διαφορετικές μεταξύ τους στοχοθετήσεις, η διερεύνηση του φαινομένου από πλευράς και των δύο προσεγγίσεων θα προσφέρει μία αρκετά πιο ολοκληρωμένη εικόνα για το φαινόμενο αυτό. Επιπλέον, θα δοθεί η ευκαιρία να γίνει αντιπαραβολή μεταξύ τους ούτως ώστε να εντοπιστούν οι αποκλίσεις, αλλά και οι δυνατότητες συνδυασμού τους. Να σημειωθεί πως στα Ελληνικά δεν υπάρχουν έρευνες για το φαινόμενο της έλλειψης από γνωσιακής σκοπιάς.

4. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Carnie A. (2013). *Syntax; A Generative Introduction*. Wiley-Blackwell.
- Culicover P. & R. Jackendoff (2005). *Simpler Syntax*. Oxford: Oxford University Press.
- Fauconnier G. (1994). *Mental Spaces: Aspects of Meaning Construction in Natural Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fauconnier G. & M. Turner (2002). *The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*. New York: Basic Books.
- Ginzburg J. & R. Cooper (2004). Clarification, Ellipsis and the Nature of Contextual Updates in Dialogue. *Linguistics and Philosophy* 27, 297–365.
- Kehler A. (2000). Coherence and the Resolution of Ellipsis. *Linguistics and Philosophy* 23, 533–575.
- Langacker R. (2008). *Cognitive Grammar; A Basic Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Merchant J. (2000). Islands and LF-movement in Greek sluicing. *Journal of Greek Linguistics* 1.1, 41-64.
- Merchant J. (2009). Phrasal and clausal comparatives in Greek and the abstractness of syntax. *Journal of Greek Linguistics* 9, 49-79.
- Merchant J. (2018). Verb-stranding predicate ellipsis in Greek, implicit arguments, and ellipsis-internal focus. Στο Merchant J., Mikkelsen L., Rudin D., & K. Sasaki (επιμ.), *A reasonable way to proceed: Essays in honor of Jim McCloskey*. California: University of California eScholarship Repository, 228-269.
- Ntelitheos D. (2003). *The Syntax of Emphasis: Split DPs and Nominal Ellipsis*. 6th International Conference of Greek Linguistics, Department of Philology, University of Crete, Rethymno, Greece.
- Ross J. (1967). *Constraints on Variables in Syntax*. Doctoral dissertation, MIT.
- Ross J. (1969). Guess Who, Στο Binnick R. I., Davison A., Green G. M., & J. L. Morgan (επιμ.), *Proceedings of the 5th Annual Meeting of CLS*, 252–86.
- van Craenenbroeck J. & T. Temmerman. (2018). *The Oxford handbook of ellipsis*. Oxford: Oxford University Press.
- Vlachos C. (2011). The Mechanics of Sluicing. *Linguistic Analysis* 37: 273–314.

Vlachos C. (2012). *Wh-constructions and the division of labour between syntax and the interfaces*. Doctoral dissertation, University of Patras.